

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.410.027.01.2021

**Pan
Artur Wasil
Prezes Zarządu
Lubelski Węgiel Bogdanka
Spółka Akcyjna**

Bogdanka
21-013 Puchaczów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrola nr P/21/019 – Przygotowanie i realizacja „Programu dla sektora górnictwa węgla kamiennego w Polsce”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Lubelski Węgiel Bogdanka Spółka Akcyjna (dalej: <i>LW Bogdanka</i> lub <i>Spółka</i>), Bogdanka, 21-013 Puchaczów.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Artur Wasil, Prezes Zarządu od 21 marca 2018 r. (dalej: <i>Prezes</i> lub <i>Prezes Zarządu</i>).
	W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: <ul style="list-style-type: none">– Krzysztof Szłaga, Prezes Zarządu od 1 kwietnia 2016 r. do 16 lutego 2018 r.,– Sławomir Karlikowski, p.o. Prezesa Zarządu od 16 lutego do 20 marca 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Działania na rzecz realizacji Programu dla sektora górnictwa węgla kamiennego w Polsce i ich efekty.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2021 (III kwartały), z uwzględnieniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, mających wpływ na ocenę kontrolowanej działalności.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontrolerzy	1. Katarzyna Zglińska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLU/139/2021 z 8 września 2021 r. 2. Agnieszka Kałdunek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLU/140/2021 z 8 września 2021 r. (akta kontroli tom I str. 2-3, 9-11)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania LW Bogdanka, podejmowane w związku z przygotowaniem i realizacją Programu dla sektora górnictwa węgla kamiennego w Polsce (dalej: <i>Program</i>).
Uzasadnienie oceny ogólnej	Obowiązujące w Spółce, w okresie objętym kontrolą, dokumenty strategiczne były spójne z Programem oraz stanowiły kontynuację założeń strategii Spółki z 2013 r., w szczególności w zakresie innowacyjności, efektywności, wzrostu produkcji, pozyskiwania koncesji na wydobycie węgla kamiennego z nowych złóż, a także inwestycji (w tym w kapitał ludzki). Spółce nie zostały wyznaczone (przypisane) do realizacji cele szczegółowe Programu, jednak podejmowała ona, zgodnie z przyjętymi Strategiami, działania wpisujące się w jego założenia. Jedną z unikalnych w górnictwie inicjatyw był wdrożony przez Spółkę program Kopalnia Inteligentnych Rozwiązań. W trakcie prac nad Programem, LW Bogdanka otrzymała koncesję na wydobycie węgla ze złoża Ostrów (2017 r.), natomiast po jego przyjęciu koncesję na wydobycie ze złoża K-6 i K-7 (2019 r.). Spółka terminowo przekazywała do Ministerstwa Energii ³ (dalej: <i>Ministerstwo</i>) i Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. (dalej: <i>ARP</i>), wymagane informacje i dane dotyczące realizacji Programu.

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200 ze zm. (dalej: *ustawa o NIK*).

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Następnie Ministerstwo Aktywów Państwowych - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 listopada 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie utworzenia Ministerstwa Energii z mocą obowiązywania od 15 listopada 2019 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 2290).

Nie otrzymywała jednak zwrotnych informacji i ocen swojej działalności w kontekście osiągnięcia zakładanych w Programie efektów. Wszystkie działania podejmowane przez Spółkę zostały sfinansowane ze środków własnych. W latach 2018-2020 LW Bogdanka uzyskiwała dodatnie wyniki finansowe, przy czym zysk za 2019 r. wypracowany został głównie dzięki najwyższemu i rekordowemu w historii LW Bogdanka wydobyciu węgla (9451 tys. ton).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Działania na rzecz realizacji zadań Programu i ich efekty

Opis stanu faktycznego

1. Spółka, uczestniczyła w opracowaniu Programu, poprzez wnoszenie uwag oraz przedstawianie swojego stanowiska Ministerstwu. Przekazanie przez Ministerstwo pierwszego bloku tematycznego do konsultacji nastąpiło 21 lipca 2016 r. W ramach prac Zespołu Trójstronnego ds. Bezpieczeństwa Socjalnego Górników w dniu 26 lipca 2016 r. powołano podzespół, który pracował nad Programem. W pracach III grupy Zespołu ds. Programu dla sektora górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 2016-2030, od października 2016 r. uczestniczył Zastępca Prezesa Zarządu ds. Pracowniczych i Społecznych LW Bogdanka. Przekazanie przez Ministerstwo kolejnych bloków tematycznych do konsultacji nastąpiło w sierpniu i październiku 2016 r.

W listopadzie 2016 r. Spółka zgłosiła w ramach Programu inicjatywę utworzenia przy Pełnomocniku ds. Górnictwa (w Departamencie Górnictwa) w Ministerstwie, Stałego Zespołu Roboczego o charakterze doradczo-opiniującym ds. rozwiązań koncesyjnych, w skład którego wchodzić mieli przedstawiciele Departamentu Górnictwa, spółek węglowych oraz instytucji doradczych z zakresu górnictwa węgla kamiennego (m.in. Górniczej Izby Przemysłowo Handlowej, ARP, Głównego Instytutu Górnictwa). Celem prac Zespołu miało być wsparcie producentów węgla kamiennego w obszarze procedur związanych z ubieganiem się i pozyskiwaniem koncesji. Do zadań Zespołu miała należeć, m.in. analiza i przygotowywanie projektów opinii w zakresie rozwiązań prawnych dotyczących procesu koncesyjnego na rozpoznanie i wydobywanie węgla kamiennego, opracowywanie projektów rozwiązań prawnych w zakresie procesu koncesyjnego, analiza barier administracyjnych w sferze pozyskiwania koncesji, opracowywanie propozycji rozwiązań w zakresie uproszczenia procedur koncesyjnych, przygotowywanie propozycji ocen w zakresie przygotowywanej polityki surowcowej. Spółka nie otrzymała informacji dotyczących możliwości utworzenia takiego zespołu. Dyrektor Departamentu Górnictwa w Ministerstwie wyjaśnił, że z uwagi na problemy dotyczące przedłużania zagrożonych wygaśnięciem koncesji (tzw. „Koncesji 2020”) na wydobywanie węgla kamiennego, planowano utworzenie grupy roboczej, której celem miało być wsparcie producentów węgla kamiennego w zakresie m.in. opracowania procedur związanych z ubieganiem się i pozyskiwaniem koncesji oraz rozwiązań prawnych eliminujących bariery administracyjne i sektorowe. Sprawa koncesji została pozytywnie rozwiązana, więc powołanie grupy stało się bezzasadne. Ministerstwo Środowiska przygotowało przepis pozwalający na przedłużanie koncesji. Celem wprowadzenia tego przepisu było zachowanie ciągłości prowadzenia wydobycia węgla kamiennego, poprzez jednokrotne przedłużenie koncesji. Przepis, o którym mowa powyżej został ujęty w art. 72 ust. 2 pkt 2 lit. j i lit. k ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz

o ocenach oddziaływania na środowisko⁴ i obowiązywał w okresie od 29 sierpnia 2018 r. do 20 lipca 2021 r.

Jak wskazał Zarząd Spółki⁵, LW Bogdanka nadal dostrzega zasadność powołania takiego zespołu m.in. w aspekcie analizy rozwiązań prawnych dotyczących procesu koncesyjnego, a także analizy skutków obowiązywania ww. przepisów uoos, które wyłączyły spod wymogu przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko decyzje o jednokrotnym wydłużeniu terminu obowiązywania koncesji na wydobywanie węgla kamiennego oraz brunatnego⁶.

Konsultacje opracowywanego Programu odbywały się do września 2017 r., tj. do momentu zgłaszania uwag do projektu Programu, przekazanego przez Ministra Energii⁷ (pismo nr DGA.I.4200.1.2017 z 18 sierpnia 2017 r.).

(akta kontroli tom I str. 8, 19-289, 342-374, tom III str. 412-417)

Po przyjęciu w dniu 23 stycznia 2018 r. Programu, w LW Bogdanka utworzono Pomocniczy Komitet Sterujący⁸, o czym poinformowano Ministerstwo 4 września, a następnie 31 października 2018 r. o zmianach w jego składzie⁹, w związku ze zmianami zaistniałymi w Zarządzie Spółki oraz poszerzeniem na prośbę Ministerstwa składu Pomocniczego Komitetu Sterującego o przedstawiciela związków zawodowych. Pomocniczy Komitet Sterujący nie został powołany uchwałą Zarządu ze względu na brak takiego wymogu w statucie Spółki. Jak wyjaśnił Zarząd, ponieważ nie doszło do nawiązania współpracy pomiędzy Pomocniczym Komitetem Sterującym, a Komitetem Sterującym, Spółka nie otrzymywała zaproszeń do podjęcia wspólnych prac. Przedstawiciele Spółki nie uczestniczyli również w posiedzeniach Komitetu Sterującego ds. górnictwa przy Ministrze oraz nie wchodził w skład stałej grupy roboczej o charakterze doradczo-opiniującym przy Ministrze¹⁰. Zgodnie z wyjaśnieniem Dyrektora Departamentu Górnictwa w Ministerstwie w posiedzeniach Komitetu Sterującego nie uczestniczyli przedstawiciele spółek, a jedynie członkowie wskazani w Zarządzeniu Ministra Energii z dnia 6 kwietnia 2018 r. w sprawie powołania Komitetu Sterującego

⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 247 (dalej: uoos).

⁵ Spółka reprezentowana jest przez dwóch członków Zarządu łącznie lub jednego członka Zarządu łącznie z prokurentem.

⁶ Wskazany przepis spowodował powstanie sporu w odniesieniu do kopalni węgla brunatnego Turów z Republiką Czeską w zakresie uchybienia zobowiązaniom wynikającym z art. 4 ust. 1 i 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz.U. 2012, L 26, s. 1), poprzez wydłużenie o sześć lat terminu obowiązywania koncesji na wydobywanie węgla brunatnego bez przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.

⁷ Następnie Minister Aktywów Państwowych (dalej: *Minister*).

⁸ W skład którego weszli: Prezes Zarządu, jego zastępca oraz Dyrektor Biura Zarządu.

⁹ W skład którego weszli: Prezes Zarządu, jego zastępcy: ds. Rozwoju oraz ds. Pracowniczych i Społecznych, Dyrektor Biura Zarządu, a także Przewodniczący Komisji Międzyzakładowej NSZZ Solidarność.

¹⁰ Zgodnie z pkt 6. Programu - Monitorowanie i ewaluacja Programu „Dla zwiększenia efektywności przygotowywanych w obszarze zasad strategicznej polityki węglowej w obszarze produkcji energii elektrycznej, ciepłej, paliw płynnych i bazowych surowców chemicznych w Polsce utworzona zostanie przy Ministrze Energii, na poziomie Departamentu Górnictwa, stała grupa robocza o charakterze doradczo - opiniującym, w skład którego wchodzić będą przedstawiciele Departamentu Górnictwa w Ministerstwie Energii oraz Departamentu Geologii i Koncesji Geologicznych Ministerstwa Środowiska, przedsiębiorstw górniczych oraz instytucji doradczych z zakresu górnictwa węgla kamiennego (m.in. GIPH, ARP, GIG, przedstawiciele reprezentatywnych związków zawodowych w rozumieniu ustawy o RDS). Celem prac Grupy będzie wsparcie producentów węgla kamiennego w zakresie m.in. opracowania procedur związanych z ubieganiem się i pozyskiwaniem koncesji oraz rozwiązań prawnych eliminujących bariery administracyjne i sektorowe. Do zadań Grupy należeć będzie m.in.:

- analiza i przygotowywanie projektów opinii w zakresie rozwiązań prawnych dot. procesu koncesyjnego na rozpoznanie i wydobywanie węgla kamiennego,
- analiza barier administracyjnych w sferze pozyskiwania koncesji,
- przygotowywanie propozycji ocen w zakresie przygotowywanej polityki surowcowej.

Dodatkowo, Grupa wspierać będzie Departament Górnictwa w zakresie rozwiązywania bieżących trudności wynikających z tematyki realizowanego Programu dla górnictwa.”

ds. górnictwa przy Ministrze Energii. Pomocnicze Komitety Sterujące wspierały Komitet Sterujący ds. górnictwa przy Ministrze poprzez nadzorowanie i monitorowanie wykonania Programu w poszczególnych spółkach.

(akta kontroli tom I str. 300-303, 375-382, tom III str. 412-417)

Walne Zgromadzenie nie podjęło uchwały w sprawie realizacji Programu. Zarząd Spółki wskazał, że żaden z uprawnionych akcjonariuszy nie wnioskował o podjęcie takiej uchwały. Przewodnicząca Rady Nadzorczej poinformowała, że Rada Nadzorcza również nie podejmowała uchwał związanych z Programem, w tym w zakresie włączenia działań wskazanych w Programie w strategię i plany Spółki.

(akta kontroli tom I str. 15, tom III str. 410-417)

Zarząd wyjaśnił, że w LW Bogdanka nie zostały wyznaczone (przypisane) do realizacji cele szczegółowe Programu. W latach 2018-2021 LW Bogdanka realizowała te cele, które były określone w przyjętej i obowiązującej Strategii Spółki. Zgodnie z wyjaśnieniem Dyrektora Departamentu Górnictwa w Ministerstwie, spółkom węglowym nie przekazywano wytycznych (instrukcji) dotyczących realizacji Programu, a także założono, że wszystkie cele, działania i projekty będą realizowane przez wszystkie spółki węglowe.

Od kwietnia 2018 r.¹¹ Spółka przekazywała ARP informacje dotyczące wskaźników realizacji celów Programu, a także Ministerstwu informacje o realizacji działań przewidzianych w Programie¹². Spółka nie otrzymywała z Ministerstwa okresowych ocen realizacji Programu.

(akta kontroli tom I str. 412-472, 569-600, 609-648, tom III str. 423-424, 453-456)

W związku z obowiązkiem przekazywania danych, 31 stycznia 2018 r. LW Bogdanka podpisała z ARP umowę o zachowaniu poufności. Umowa nie określała terminów przekazywania informacji.

(akta kontroli tom I str. 290-294)

Na etapie opracowywania Programu, w Spółce obowiązywała Strategia z 2013 r.¹³, natomiast w okresie objętym kontrolą, dwie Strategie z 2017¹⁴ oraz z 2020 r.¹⁵

Założeniem Strategii z 2013 r. było utrzymanie przez Spółkę pozycji lidera efektywności w górnictwie oraz lidera innowacyjnych rozwiązań technicznych (Inteligentna Kopalnia)¹⁶, m.in. poprzez: podwojenie produkcji (główny dostawca węgla do energetyki zawodowej), zakończenie procesu inwestycyjnego (w tym rozbudowy Zakładu Przeróbki Mechanicznej Węgla), podwojenie zasobów (uzyskanie nowych koncesji do 2020 r. w obszarach m.in. K-3, K-6 i K-7) oraz zagospodarowanie nowych perspektywicznych obszarów/złóż. Dodatkowo zakładano również zmniejszenie jednostkowego gotówkowego kosztu wydobycia (m.in. dzięki organizacji pracy, innowacyjnym technologiom i urządzeniom), szkolenia podnoszące kwalifikacje pracowników, strategię gospodarowania odpadami wydobywczymi i przemysłowymi, współpracę z ośrodkami naukowo-badawczymi.

Nadrzędnym celem Strategii była maksymalizacja dodatnich przepływów pieniężnych i zwrotu z zainwestowanych kapitałów dla akcjonariuszy, poprzez

¹¹ Informacje zostały przekazane mailowo, m.in.: 20 kwietnia 2018 r., 13 i 28 maja 2019 r., 11 i 20 maja 2020 r., 6 lipca 2021 r.

¹² Informacje zostały przekazane mailowo, m.in.: 26 i 28 czerwca 2019 r., 3 stycznia 2020 r., 2 września 2020 r.

¹³ Uchwała nr 73/VIII/2013 Rady Nadzorczej LW Bogdanka z 3 czerwca 2013 r.

¹⁴ Uchwała nr 7/2017 Rady Nadzorczej LW Bogdanka z 9 lutego 2017 r.

¹⁵ Uchwała nr 30/XI/2020 Rady Nadzorczej LW Bogdanka z 16 grudnia 2020 r.

¹⁶ W tym: cyfrowy model złoża, cyfrowa mapa wyrobisk górniczych, cyfrowy harmonogram robót udostępniających, przygotowawczych i eksploatacyjnych.

zrównoważone zagospodarowywanie, eksploatawanie i pozyskiwanie węgla kamiennego z własnych złóż.

Założenia Strategii z 2017 r. były spójne z Programem w zakresie celów dotyczących w szczególności bezpieczeństwa, innowacyjności, efektywności i dywersyfikacji przychodów. Spółka zakładała obniżenie kosztów produkcji poprzez pozyskanie nowych koncesji, budowę nowych pól i wprowadzanie wydobywania w oparciu o innowacyjne technologie w ramach programu Kopalnia Inteligentnych Rozwiązań przy wykorzystaniu narzędzi wdrożonych w ramach strategii IT, a także dalszą współpracę z ośrodkami naukowo-badawczymi. Na potrzeby produkcji energii elektrycznej Spółka zakładała aktywny udział w budowie kompleksu wydobywczo-wytwórczego Kozienice-Bogdanka-Połaniec. Duży nacisk kładła na rozwój pracowników (podnoszenie kwalifikacji, dopasowanie, doskonalenie) oraz zwiększanie poziomu bezpieczeństwa pracy.

Zmiana Strategii Spółki w 2020 r. poprzedzona została analizą przeprowadzoną w maju 2019 r. przez Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią - Polską Akademię Nauk, w zakresie m.in.: stanu realizacji Strategii rozwoju Spółki, scenariuszy jej realizacji z wykorzystaniem cyfrowego modelu złoża w perspektywie do 2030 r. oraz analizy opłacalności opracowanych scenariuszy rozwoju w średniej i długiej perspektywie czasowej. Do opracowania Strategii wykorzystano również informacje przygotowane w zakresie analiz branży i rynku przez firmę Deloitte Advisory Sp. z o.o.¹⁷ na zlecenie LW Bogdanka w grudniu 2019 r. Strategia ta była spójna z Programem. Celem głównym było utrzymanie pozycji lidera na rynku dostaw węgla energetycznego dla energetyki zawodowej w Polsce oraz utrzymanie wysokiej efektywności i rentowności produkcji, dzięki zastosowaniu innowacyjnych rozwiązań organizacyjnych i techniczno-technologicznych. Kontynuowano inicjatywy strategiczne w zakresie m.in. bezpieczeństwa, stosowania innowacyjnych technologii (Kopalnia Inteligentnych Rozwiązań), efektywności, dywersyfikacji przychodów, rozwoju bazy zasobowej, podnoszenia kwalifikacji i kompetencji pracowników oraz pozyskiwania nowych zasobów.

Uszczegółowieniem ww. Strategii były roczne plany techniczno-ekonomiczne Spółki¹⁸, uwzględniające aktualną sytuację makroekonomiczną i możliwe scenariusze dotyczące tempa wzrostu produktu krajowego brutto oraz wielkości podstawowych parametrów ekonomicznych.

Z korespondencji z Ministerstwem z 3 stycznia 2020 r. oraz z ARP z 2 września 2020 r. wynika, że LW Bogdanka pracowała nad weryfikacją swojej Strategii w celu uwzględnienia m.in. założeń projektu Polityki Energetycznej Polski do 2040 r. oraz aktualnej sytuacji i perspektyw w branży górnictwa węgla kamiennego w Polsce. LW Bogdanka 20 listopada 2020 r. przekazała do Ministerstwa syntetyczną informację dotyczącą założeń do Strategii rozwoju Spółki wraz z dokumentem – Projekt programu funkcjonowania sektora górnictwa węgla kamiennego (założenia realizacji Celów szczegółowych) w aspekcie oceny stanu aktualnego i realizacji Strategii rozwoju LW Bogdanka S.A.

Zarząd Spółki wskazał, że zmiana Strategii w 2020 r. została spowodowana zmianą sytuacji rynkowej i perspektyw dla branży górnictwa węgla kamiennego, które zmusiły Spółkę do weryfikacji długoterminowych planów dotyczących m.in. dalszego udostępniania nowych złóż wraz z budową infrastruktury powierzchniowej. Powodem okazały się założenia nowej Polityki Energetycznej Polski do 2040 r., zakładającej istotny spadek zapotrzebowania na węgiel oraz ustalenia porozumienia

¹⁷ Opracowanie Analiza opłacalności inwestycji – udostępnienie złoża Ostrów.

¹⁸ Zawierające informacje na temat m.in. planowanej wielkości produkcji węgla, przychodów uzyskiwanych ze sprzedaży węgla, inwestycji w latach 2018-2021.

z 25 września 2020 r. zawartego pomiędzy Międzyzwiązkowym Komitetem Protestacyjno-Strajkowym, a delegacją rządową, z którego wynikała potrzeba opracowania umowy społecznej, regulującej dalsze funkcjonowanie sektora górnictwa węgla oraz przewidującej zakończenie produkcji węgla kamiennego w Polsce do 2049 r.

Zarząd Spółki wyjaśnił, że Ministerstwo oraz ARP nie zgłaszały potrzeby dostosowania Strategii Spółki do zapisów Programu.

(akta kontroli tom I str. 8, 15-28, 684-697, tom II str. 2-525, tom III str. 391-396, 413-417)

W związku z podpisaniem w maju 2021 r. umowy społecznej dotyczącej m.in. transformacji sektora górnictwa węgla kamiennego, Ministerstwo zainicjowało prace nad zmianą Programu. Propozycje zmian zostały zgłoszone przez LW Bogdanka w lipcu 2021 r. Do dnia zakończenia kontroli NIK (16 listopada 2021 r.) Program nie został zmieniony.

(akta kontroli tom I str. 649-669, 684-697)

2. Spółce nie zostały wyznaczone (przypisane) do realizacji cele szczegółowe Programu, jednak podejmowała ona, zgodnie z przyjętą i obowiązującą Strategią, działania wpisujące się w założenia Programu.

(akta kontroli tom I str. 8, 386-411)

Według wyjaśnień Dyrektora Departamentu Górnictwa w Ministerstwie, w Programie założono, co do zasady, że wszystkie cele, działania i projekty będą realizowane przez wszystkie spółki węglowe. W kilku przypadkach określono ich realizację przez konkretne przedsiębiorstwa, w tym LW Bogdanka, tj.:

- opracowanie bazy projektów inwestycyjnych w udostępnienie nowych złóż węgla w perspektywie najbliższych 15 lat, w tym również założeń programu zwiększenia stopnia rozpoznania złóż Lubelskiego Zagłębia Węglowego, szczególnie w ujęciu ich zasobowości oraz wartości ekonomiczno-gospodarczej – dotyczyło celu IV;
- progresywny model przestrzenny złóż Lubelskiego Zagłębia Węglowego, z uwzględnieniem w pierwszej kolejności, gospodarczej kwalifikacji do strategicznej eksploatacji złóż o dobrym stopniu rozpoznania (Lublin, Lublin K-9, LZW – obszar K-6 i K-7) oraz rozpoznania jakościowego i wartościowego zasobów węgla zlokalizowanych w złożach o wstępnym stopniu rozpoznania (Orzechów, Sawin, Kolechowice Nowe i Chełm II) wraz z perspektywicznymi kierunkami ich zagospodarowania – dotyczył celu IV;
- projekt badawczo-rozwojowy – „W poszukiwaniu własnych źródeł REE (rare earth elements) - badania i instalacja technologicznego odzyskiwania pierwiastków krytycznych z popiołu z węgla z Lubelskiego Zagłębia Węglowego” – dotyczył celu VII.

Projekty te, jak wyjaśnił Dyrektor Departamentu Górnictwa w Ministerstwie, zostały przypisane do realizacji przez LW Bogdanka, ponieważ dotyczyły zasobów węgla zlokalizowanych w Lubelskim Zagłębiu Węglowym. Dodał również, że w terminie do trzech miesięcy od dnia przyjęcia Programu przez Radę Ministrów, przygotowane zostały projekcje wskaźników techniczno-ekonomicznych na lata 2018-2020, z uwzględnieniem perspektywy do 2030 r., w oparciu o wielkości wynikające ze strategicznych dokumentów przedsiębiorstw górniczych, zbilansowane do poziomu sektora. Nie określono wskaźników realizacji Programu dla poszczególnych spółek węglowych.

(akta kontroli tom I str. 684-697)

Spółka przekazywała dane ekonomiczno-finansowe na potrzeby wyliczenia wskaźników realizacji wszystkich celów przewidzianych w Programie oraz informacje z opisem wybranych celów (IV, V i VII za 2019 r. i 2020 r. oraz dodatkowo celu VIII za 2019 r.).

W odniesieniu do celów szczegółowych Programu ustalono:

– *Cel szczegółowy I*¹⁹ - w okresie objętym kontrolą Spółka osiągała dodatnie wyniki finansowe, związane głównie z wysokim poziomem sprzedaży węgla energetycznego. Ze sprawozdań z działalności Zarządu wynikało, że LW Bogdanka wyróżniała się na tle branży pod względem wydajności wydobycia węgla oraz planów inwestycyjnych zakładających udostępnienie nowych złóż. Spółka dostosowywała zdolności produkcyjne do potrzeb rynku, w szczególności do potrzeb własnych Grupy ENEA²⁰.

(akta kontroli tom I str. 684-697, tom II str. 526-789, tom III str. 2-434)

– *Cel szczegółowy II*²¹ - w Programie wskazano, że wykonanie analiz w zakresie integracji pionowej górnictwa i energetyki oraz stworzenia efektywnego modelu grupy węglowo-koksowej, oparte zostanie na dwóch grupach producentów węgla energetycznego, w tym Wschodniej (LW Bogdanka). Z wyjaśnień Dyrektora ds. Strategii i Rozwoju, będącego równocześnie Pełnomocnikiem Zarządu ds. Korporacyjnych oraz Prokurentem (dalej: *Dyrektor ds. Strategii*) wynikało, że LW Bogdanka nie opracowywała własnych analiz w ww. zakresie.

(akta kontroli tom III str. 427-428)

– *Cel szczegółowy III*²² – w Programie wskazano kluczowe dla realizacji celu projekty: „Krajowy bilans energetyczny” oraz „Strategiczna polityka węglowa w obszarze produkcji energii elektrycznej, ciepłej, paliw płynnych i bazowych surowców chemicznych w Polsce”. Jak wyjaśnił Zarząd, według wiedzy Spółki ww. projekty nie zostały zrealizowane, a LW Bogdanka nie miała możliwości korzystania w planowaniu swojej działalności z narzędzi, które miały powstać w ramach tych projektów. Jednocześnie Zarząd wskazał, że Spółka otrzymywała prognozy krajowego zapotrzebowania na węgiel wyłącznie od podmiotów, którym zlecała ich wykonanie, np. z Instytutu Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią Polskiej Akademii Nauk oraz z Agencji Rynku Energii.

Sprzedaż węgla kamiennego do energetyki zawodowej i niezawodowej oraz do koksowni stanowiła w latach 2018-2020 ponad 90% sprzedaży ogółem węgla kamiennego przez LW Bogdanka.

(akta kontroli tom III str. 444-449)

– *Cel szczegółowy IV*²³ - Spółka posiadała cztery koncesje na wydobycie węgla kamiennego, które nie wymagały przedłużenia w okresie objętym kontrolą NIK. Dwie najstarsze koncesje dotyczące złóż Bogdanka (Puchaczów V) oraz Stręczyn (K-3), udzielone zostały odpowiednio 6 kwietnia 2009 r. i 17 czerwca 2014 r., z datą

¹⁹ Odzyskanie i stabilizacja płynności, rentowności i efektywności ekonomiczno - finansowej sektora górnictwa węgla kamiennego, w tym poprzez dostosowanie zdolności produkcyjnych do potrzeb rynku oraz możliwości eksportowych.

²⁰ Kluczowy inwestor w Spółce, posiadający 66% udziałów.

²¹ Integracja pionowa górnictwa i energetyki oraz stworzenie efektywnego modelu grupy węglowo-koksowej.

²² Zaspokojenie krajowych potrzeb na węgiel kamienny, w tym w szczególności do produkcji energii elektrycznej, ciepła oraz koksu.

²³ Zapewnienie dostępu do nowych złóż węgla oraz zapewnienie odpowiedniego poziomu inwestycji tam, gdzie zapewnią one najwyższą efektywność ekonomiczną.

obowiązywania do 31 grudnia 2031 r. oraz 1 lipca 2046 r. Koncesję na wydobycie ze złoża Ostrów w obszarze górniczym Ludwin, Spółka otrzymała 17 listopada 2017 r. Od 2019 r. realizowane były roboty przygotowawcze dla pierwszej ściany wydobywczej. W 2020 r. zakończono drażenie wyrobisk udostępniających i przygotowawczych dla pierwszej ściany. Odbiór techniczny pierwszej ściany wydobywczej zaplanowany został na 8 listopada 2021 r. Powyższa koncesja obowiązuje do 31 grudnia 2065 r. Z kolei koncesję na wydobycie dla złoża K-6 i K-7 w obszarze górniczym Cyców, Spółka otrzymała 20 grudnia 2019 r. z datą obowiązywania do 31 grudnia 2046 r. Rozpoczęcie robót udostępniających zaplanowano na IV kwartał 2022 r.

Jak wyjaśnił Zarząd, według posiadanej przez Spółkę wiedzy, dotychczas nie powstały wykazy (złóż węgla kamiennego, a także złóż węgla objętych wysokim priorytetem udostępniania, z punktu widzenia właściciela zasobów) oraz baza projektów inwestycyjnych w udostępnienie nowych złóż, które miały być opracowane w związku z realizacją celu szczegółowego IV. Natomiast Spółka zleciła w ramach działań własnych opracowanie monografii „Węgiel kamienny na Lubelszczyźnie”, zawierającej m.in. geologiczną analizę zagospodarowania udokumentowanych złóż węgla kamiennego w Lubelskim Zagłębiu Węglowym, oceny obszarów węglozasobnych, wykraczających poza złoża udokumentowane wraz z analizą ich potencjału zasobowego, a także warunki hydrologiczne.

Kluczowy projekt wymieniony w Programie, tj. „Progresyjny model przestrzenny złóż Lubelskiego Zagłębia Węglowego, z uwzględnieniem w pierwszej kolejności, gospodarczej kwalifikacji do strategicznej eksploatacji złóż o dobrym stopniu rozpoznania (Lublin, Lublin K-9, LZW – obszar K-6 i K-7) oraz rozpoznania jakościowego i wartościowego zasobów węgla zlokalizowanych w złożach o wstępnym stopniu rozpoznania (Orzechów, Sawin, Kolechowice Nowe i Chełm II) wraz z perspektywicznymi kierunkami ich zagospodarowania”, nie został opracowany i przekazany Spółce. LW Bogdanka na własne potrzeby wdrożyła w 2017 r. narzędzie informatyczne służące modelowaniu złóż oraz harmonogramowaniu robót górniczych (dotyczyło to złoża Bogdanka oraz K-3). W latach 2018-2020 baza była uzupełniana m.in. o nowe parametry jakościowe, wytrzymałościowe oraz dane fizykochemiczne węgla (np. typy węgla) i objęła nowe obszary górnicze, tj. Ludwin oraz Cyców. W 2019 r. wdrożono narzędzie do modelowania wentylacji kopalni, a w 2020 r. – system modelowania geomechanicznego. Zgodnie z wyjaśnieniem Zarządu, zaplanowano zaimplementowanie danych do modelu dotyczącego parametrów koksotwórczych do końca 2021 r.

W latach 2018-2020 poniesione przez Spółkę nakłady inwestycyjne na udostępnienie nowych złóż wyniosły 6,2 mln zł²⁴.

(akta kontroli tom I str. 670-697, 735-738, tom III str. 422, 425-426, 444-449, 451)

– *Cel szczegółowy V*²⁵ - w Programie, w odniesieniu do celu wymieniono dwa kluczowe projekty, tj. „Bilans zatrudnienia pracowników w sektorze górnictwa węgla kamiennego” i „Centralny Program Adaptacji Zawodowej”, a także przewidziano opracowanie bilansu kompetencji pracowniczych. W informacji Spółki dla ARP (przekazanej w związku z kontrolą NIK), w odniesieniu do celu V, wskazano dwa działania: „Współpraca z jednostkami naukowymi w zakresie przygotowywania kadry” oraz „Wdrożenie programów szkoleniowych w zakresie przygotowania kadry zarządzającej i kierowniczej do zarządzania przedsiębiorstwem w warunkach transformacji branży górniczej”. Działania te zostały zakończone do 30 września

²⁴ Na podstawie rocznych informacji przekazywanych do ARP.

²⁵ Rozwój kompetencji pracowniczych i wiedzy.

2021 r. Jak wyjaśnił Dyrektor ds. Strategii, w ramach bilansu kompetencji pracowniczych stworzono model kompetencji sztygarów zmianowych w ramach „Wdrożenia Programu Akademii Sztygara” (wdrożenie – 2019 r.) dla kluczowych pracowników średniej kadry zarządzającej, dedykowany sztygarom zmianowym²⁶. W programie tym zostało przeszkolonych ok. 250 pracowników i został on zakończony w styczniu 2020 r. Na dzień 22 października 2021 r. tworzona była aktualizacja założeń i samego programu w celu lepszego dopasowania do bieżących i przyszłych potrzeb Spółki. Ponadto współpracowano ze szkołami górniczymi w Ostrowie Lubelskim oraz w Łęcznej, a także kontynuowano współpracę z placówkami kształcącymi specjalistów niezbędnych do dalszego rozwoju firmy²⁷. W 2019 r. rozpoczęto realizację programu „Akademia Liderów Górnictwa” dla wyższej kadry zarządzającej, w formie studiów podyplomowych z zakresu „Zarządzanie Wartością Przedsiębiorstwa Górniczego” (Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie we współpracy z LW Bogdanka S.A. oraz trenerami zewnętrznymi)²⁸. Program ten został wznowiony w październiku 2021 r.

Dodatkowo Spółka od 2017 r. wdrażała Program LIGa, polegający na objęciu wskazanych przez właściwych członków Zarządu Spółki, perspektywicznych pracowników, indywidualnie ustalonym programem rozwoju (zapewnienie liderów strategicznych, przepływu talentów, rozszerzenie wachlarza narzędzi motywacyjnych). Program ten został zakończony w marcu 2019 r.

W latach 2018-2020 wydatki poniesione na podnoszenie kwalifikacji pracowniczych, w przeliczeniu na 1 tys. pracowników, wyniosły łącznie 3899,3 tys. zł²⁹.

(akta kontroli tom I str. 679-697, tom III str. 99, 158, 423-424, 428-433, 451)

– *Cel szczegółowy VI*³⁰ - w latach 2010-2015 oraz w 2021 r. Spółka lokowała skałę płoną pod ziemią w likwidowanych wyrobiskach udostępniających. Ponadto, w 2016 r. opracowano studia i analizy, dotyczące wykorzystania skały płonnej w budownictwie drogowym (projekt „Możliwość wykorzystania skały płonnej jako kruszywa budowlanego”). W marcu 2020 r. uruchomiono projekt „Zagospodarowanie odpadów na dole kopalni w wyrobiskach poeksploatacyjnych”³¹, natomiast w styczniu 2021 r. – projekt „Odpad górniczy jako nowy naturalny produkt uboczny kopalni Bogdanka” (planowane zakończenie – październik 2022 r.).

Według informacji przekazywanych ARP, stopień zagospodarowania odpadów wydobywczych i mas skalnych³², wynosił: 47% w 2018 r., 48,6% w 2019 r., i 45,3% w 2020 r.

(akta kontroli tom I str. 412-465, 569-600, 609-648, tom III str. 451-452)

– *Cel szczegółowy VII*³³ - Spółka zrealizowała program „Kopalnia Inteligentnych Rozwiązań”³⁴. Rozwiązania przyjęte w ww. programie były unikalne w polskim

²⁶ W zakresie m.in. rozwoju kompetencji menadżerskich z zakresu zarządzania zespołem, tj.: budowania oczekiwanych postaw kadry zarządzającej, wdrożenia standardu (program szkoleniowy dla osób awansowanych na stanowisko sztygara zmianowego), rozwoju oczekiwanych kompetencji w grupie stanowiskowej sztygarów zmianowych.

²⁷ List intencyjny o kontynuacji współpracy podpisany został przez prezesów: LW Bogdanka, RG Bogdanka, dyrektorów Zespołu Szkół Górniczych w Łęcznej oraz Zespołu Szkół w Ostrowie Lubelskim.

²⁸ W zakresie m.in.: kształtowania postawy probiznesowej kadry zarządzającej, rozwoju oczekiwanych kompetencji kadry zarządzającej, wypracowania przez uczestników praktycznych modeli biznesowych gotowych do zaimplementowania w organizacji.

²⁹ Na podstawie rocznych informacji przekazywanych do ARP.

³⁰ Zmniejszenie oddziaływania sektora górnictwa węgla kamiennego na środowisko oraz zwiększenie wykorzystania odpadów wydobywczych i kopalin towarzyszących.

³¹ Realizacja wstrzymana w czerwcu 2020 r. do grudnia 2021 r.

³² Iloraz ilości gospodarczego wykorzystania odpadów wydobywczych i mas skalnych na powierzchni i na dole do ilości wytworzonych mas skalnych i odpadów wydobywczych.

³³ Innowacje w górnictwie węgla. Stworzenie tzw. inteligentnej kopalni, zapewniającej wysoki poziom bezpieczeństwa pracy.

górnictwie w odniesieniu do wspomagania decyzji w procesie przygotowywania złoża do inwestycji oraz uwzględniały najnowsze rozwiązania techniczne w górnictwie światowym. Kluczowe założenia programu dotyczyły m.in.: wysokowydajnych, niezawodnych, energooszczędnych, półautonomicznych, uczących się maszyn i urządzeń; zwiększenia efektywnego czasu pracy załogi poprzez wprowadzenie narzędzi IT/OT bezpośrednio w miejscu wykonywania pracy pod ziemią; zastosowania nowoczesnych systemów transportowych; poprawy warunków klimatycznych panujących pod ziemią poprzez wdrożenie innowacyjnych rozwiązań klimatyzacyjnych i IT, co pozwoliło na wydłużenie czasu pracy pod ziemią; dalszego rozwoju systemu zarządzania gospodarką złoża oraz projektowania i planowania robót górniczych z wykorzystaniem analiz ekonomiczno-technicznych (geologia, geomechanika, wentylacja); wprowadzenia narzędzi IT dla racjonalnego gospodarowania materiałami i urządzeniami wykorzystywanymi w procesach technologicznych; weryfikacji metodologii doboru obudowy wyrobisk chodnikowych poprzez działania badawcze, analityczne i modelowanie numeryczne dla obecnie stosowanych rozwiązań i technologii perspektywicznych.

W ramach ww. programu realizowane były m.in. następujące projekty: monitoring górotworu, oparty o najnowocześniejsze rozwiązania technologiczne; usprawnienie transportu załogi pod ziemią przy zastosowaniu przenośników taśmowych; modernizacja i optymalizacja parametrów pracy Górniczych Wyciągów Szybowych; monitorowanie procesów technologicznych przy wykorzystaniu narzędzi IIoT³⁵.

W ramach programu „Kopalnia Inteligentnych Rozwiązań”, Spółka wdrożyła m.in.: system do geologicznego modelowania złoża oraz planowania i harmonogramowania produkcji; cyfrowe mapy górnicze; model geomechaniczny; elektroniczny notes sztygara oraz model przestrzenny wentylacji wyrobisk górniczych. Rozwiązania te umożliwiały m.in. trójwymiarowe odwzorowanie kopalnianej mapy górniczej, rozkładu parametrów jakościowych pokładu węgla i jego eksploatacji, monitorowanie czujników gazometrycznych, dołowych zbiorników retencyjnych oraz pracy zmechanizowanych kompleksów ścianowych i wyciągów szybowych. Służyły one zapewnieniu bezpieczeństwa pracującym górnikom.

Zarządzanie pracą górników odbywało się m.in. za pomocą elektronicznego notesu sztygara, w którym odnotowywano m.in. efektywność, jakość i zaangażowanie pracownika w celu oceny jego pracy.

W Programie wskazano dla Lubelskiego Zagłębia Węglowego dwa kluczowe projekty: Projekt badawczo – rozwojowy „W poszukiwaniu własnych źródeł REE – badania i instalacja technologicznego odzyskiwania pierwiastków krytycznych z popiołu z węgla z Lubelskiego Zagłębia Węglowego” oraz „Czysty węgiel, czysta energia” – pilotażowy program, którego celem była budowa elektrowni o mocy ok. 500 MW, wykorzystującej technologię zgazowywania węgla kamiennego ze złóż Lubelskiego Zagłębia Węglowego i technologie konwersji wodoru na energię elektryczną i ciepło. Jak wyjaśnił Zarząd, Spółka nie została zobowiązana i nie uczestniczyła w realizacji pierwszego z wymienionych projektów, a także nie prowadziła drugiego projektu, który w zakresie dotyczącym budowy elektrowni, realizowany był przez spółkę celową Enea Badania i Rozwój Sp. z o.o. LW Bogdanka miała być jedynie kluczowym dostawcą surowca do elektrowni.

W Programie wymieniony został również Projekt badawczo – rozwojowy „Własne źródła REE – badania i instalacja technologicznego pozyskiwania pierwiastków krytycznych z węgla kamiennego oraz z odpadów pochodzących z jego

³⁴ Inicjatywa strategiczna zwiększająca potencjał biznesowy zdefiniowana jest zarówno w Strategii rozwoju Grupy Enea Obszar Wydobywanie oraz w Strategii rozwoju LW Bogdanka S.A.

³⁵ Industrial Internet of Things (przemysłowy internet rzeczy) - sieć łącząca urządzenia, które samodzielnie zbierają, udostępniają i przetwarzają dane.

wzbogacania”. Spółka prowadziła własne działania, które mogły zostać wykorzystane przy realizacji ww. projektu, tj. w lipcu 2020 r. zawarła umowę na „Badania zgazowania węgla typu 34”³⁶. Analizy składu próbek węgla, w tym zawartości pierwiastków krytycznych, prowadzone były na potrzeby własne Spółki i nie odnosiły się do ww. projektów dotyczących własnych źródeł REE. Spółka nie posiadała wiedzy, jaki podmiot był odpowiedzialny za ww. projekty.

(akta kontroli tom I str. 670-697, tom III str. 380-390, 425-426, 444-449)

– *Cel szczegółowy VIII*³⁷ - Spółka wspólnie z Grupą ENEA opracowała studium wykonalności budowy instalacji zgazowania węgla dla produkcji energii elektrycznej (IGCC). Zakładano, że realizacja inwestycji przyczyni się do powstania nowego rynku dla węgla kamiennego, a tym samym do zwiększenia niezależności energetycznej polskiej gospodarki. W ramach przygotowań do projektu Grupa Enea rozpoczęła prace prowadzące do realizacji budowy nowej linii kolejowej Łęczna – Bogdanka. W dniu 28 czerwca 2019 r. został podpisany list intencyjny pomiędzy: Gminą Łęczna, Powiatem Łęczyńskim, a LW Bogdanka S.A. i Enea Badania i Rozwój Sp. z o.o., o współpracy w zakresie wykonania analiz i opracowań przedprojektowych dla nowej linii kolejowej Łęczna – Elektrownia IGCC Łęczna – Puchaczów – LW Bogdanka. Projekt ten został zawieszony w związku z wynikami studium wykonalności. Według wyjaśnieniem Zarządu, Spółka nie posiadała wiedzy o przyczynach i terminie zawieszenia projektu.

LW Bogdanka realizowała zadania inwestycyjne w zakresie modernizacji i rozbudowy Zakładu Przeróbki Mechanicznej Węgla, w tym m.in. zabudowy separatorów elektromagnetycznych i modernizacji systemu pomiarowego SYSKON (2018 r.) oraz zabudowy pulsatorów na zbiornikach miałowych (2019 r.).

W produkcji węgla energetycznego dominującą pozycją były sortymenty³⁸ miałowe, które w latach 2018-2020 wyniosły 25 841,3 tys. ton, tj. 99% wielkości produkcji ogółem (26 069,4 tys. ton).

(akta kontroli tom I str. 670-697, tom III str. 2-359, 444-449)

– *Cel szczegółowy IX*³⁹ - w dokumencie opracowanym przez ARP pn. „Wskaźniki docelowe Programu dla Górnictwa” z sierpnia 2018 r. nie określono wskaźników dla realizacji tego celu. Nie był on również uwzględniany w Informacjach o realizacji Programu⁴⁰, przygotowywanych przez Ministerstwo dla Rady Ministrów.

(akta kontroli tom I str. 386-411)

– *Cel szczegółowy X*⁴¹ - w Programie wskazano powołanie w ramach Zespołu Trójstronnego ds. bezpieczeństwa socjalnego górników, Grupy ds. opracowania i wdrożenia ponadzakładowego układu zbiorowego pracy. Wdrożenie miało nastąpić od 2019 r. Jak wyjaśnił Dyrektor ds. Strategii, przedstawiciele Spółki nie uczestniczyli w pracach ww. Grupy. Według posiadanej przez Spółkę wiedzy, taka Grupa nie powstała, nie został również opracowany i wdrożony ponadzakładowy układ zbiorowy pracy.

(akta kontroli tom I str. 383-385, 522-524, 604-615, 684-697, tom III str. 427-429)

3. LW Bogdanka wykonywała obowiązki informacyjne wobec Ministerstwa oraz ARP, wynikające z przekazywanych przez te instytucje pism, z uwzględnieniem podpisanej z ARP umowy o zachowaniu poufności. Zgodnie z Programem, Spółka

³⁶ Umowa została zakończona 4 lutego 2021 r. Dalsze prace zostały zawieszono.

³⁷ Dywersyfikacja wykorzystania gospodarczego węgla kamiennego.

³⁸ Gotowy produkt handlowy o określonej wielkości ziarna.

³⁹ Wyeliminowanie skutków dotychczas przeprowadzonych działań restrukturyzacyjnych.

⁴⁰ Dostępne na stronie <https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/program-dla-sektora-gornictwa-wegla-kamiennego-w-polsce>.

⁴¹ Ujednolicenie, uelastycznienie i uproszczenie systemów wynagradzania (do końca 2018 r.) i jego wprowadzenie (od 2019 r.).

przekazała do ARP dane dotyczące wielkości technicznych, ekonomicznych, finansowych oraz inwestycyjnych, niezbędnych do wyliczeń zbilansowanych na poziomie sektora (kwiecień 2018 r.), a także dane za poszczególne lata 2018-2020, według otrzymanych od Ministerstwa wzorów tabel ze wskaźnikami. Ponadto przekazywała informacje o prowadzonych przez Spółkę działaniach, które wpisywały się w cele Programu. Informacje zawierały wiarygodne dane, tj. zgodne m.in. z prowadzoną ewidencją księgową. Dane dotyczące wskaźników realizacji celów Programu przekazywane były terminowo.

Z informacji uzyskanych przez NIK od Dyrektora Departamentu Górnictwa w Ministerstwie, w odniesieniu do LW Bogdanka, nie stwierdzono problemów dotyczących realizacji zadań określonych w Programie. Spółka kompletnie i terminowo przekazywała dane dotyczące jego realizacji.

(akta kontroli tom I str. 295-299, 304-341, 386-521, 525-603, 616-648, 684-734, tom III str. 418-421)

4. W latach 2018-2021 (do 4 października) Spółka nie otrzymywała środków finansowych z budżetu państwa na realizację działań przewidzianych w Programie oraz nie prowadziła ewidencji kosztów tych działań. Jak wyjaśnił Zarząd, w związku z tym, że dla LW Bogdanka nie zostały wyznaczone do realizacji cele szczegółowe Programu, nie było konieczności wydzielenia odrębnych kont księgowych, ani stanowisk kosztów, na których ewidencjonowane byłyby koszty realizacji poszczególnych celów. Dane i wskaźniki techniczno-ekonomiczne przekazywane do ARP (według wzorów otrzymanych z Ministerstwa), dotyczyły działalności Spółki za dany rok obrotowy, a ich źródłem był system finansowo-księgowy LW Bogdanka, przy czym możliwość zidentyfikowania i zaprezentowania poszczególnych danych wynikała ze szczególności posiadanej ewidencji. Dane te były kosztami (wydatkami) bieżącej działalności operacyjnej i zostały przyporządkowane do poszczególnych działów raportu ARP. Koszty (wydatki) ujęte w raportach za lata 2018-2020, dotyczące celów szczegółowych IV, V i VII w całości dotyczyły realizacji Programu i wynosiły:

- cel IV, nakłady inwestycyjne na udostępnienie nowych złóż węgla kamiennego (wskaźnik 1): 2 mln zł w 2018 r., 3,735 mln zł w 2019 r. oraz 0,45 mln zł w 2020 r.;
- cel V, wydatki na podniesienie kwalifikacji pracowniczych (wskaźnik 4): 1616 tys. zł w 2018 r., 1762,4 tys. zł w 2019 r. oraz 520,9 tys. zł w 2020 r.;
- cel VII, wielkość nakładów na działalność badawczo-rozwojową (wskaźnik 1): 222,5 tys. zł w 2018 r., 1263 tys. zł w 2019 r. oraz 830 tys. zł w 2020 r.

(akta kontroli tom I str. 438-465, 572-600, 616-648)

Natomiast niemożliwe było przypisanie kosztów/wydatków (lub ich oszacowanie) do pozostałych celów szczegółowych, ponieważ – jak wyjaśnił Zarząd Spółki – wzory tabel przekazywanych do ARP odnosiły się do danych dotyczących całości działalności operacyjnej Spółki.

Suma bilansowa LW Bogdanka na koniec 2020 r. wyniosła 4328,2 mln zł i w porównaniu do stanu na koniec 2018 r. (3893,7 mln zł) zwiększyła się o 11,2%. Na koniec I półrocza 2021 r. wyniosła 4407,9 mln zł. Spółka osiągnęła przychody ze sprzedaży w wysokości 1754,9 mln zł w 2018 r., 2154,5 mln zł w 2019 r., 1818,5 mln zł w 2020 r. oraz 1043,9 mln zł w I półroczu 2021 r. i 1665,3 mln zł za III kwartały 2021 r., w tym około 98% stanowiły przychody z podstawowej działalności operacyjnej (tj. ze sprzedaży węgla)⁴². Najwyższe i rekordowe w historii LW

⁴² W 2018 r. 97,8% (1715,4 mln zł), w 2019 r. 98,2% (2116,4 mln zł), w 2020 r. 98% (1781,8 mln zł), w I półroczu 2021 r. 97,8% (1022,4 mln zł) oraz za III kwartały 2021 r. 98% (1631,4 mln zł).

Bogdanka⁴³ wydobyte (9451 tys. ton) wypracowano w 2019 r. przy wydajności 1956 tys. ton/osobę⁴⁴. Sprzedaż zrealizowano wówczas na poziomie 9359 tys. ton węgla, co przyczyniło się do osiągnięcia za ten rok obrotowy zysku netto w kwocie 306,2 mln zł. W pozostałych okresach sprawozdawczych LW Bogdanka również osiągnęła dodatni wynik finansowy (netto), jednak na niższym poziomie: 51,6 mln zł za 2018 r., 70,1 mln zł za 2020 r. oraz 96,4 mln za I półrocze 2021 r. i 170,4 mln zł za III kwartały 2021 r.

Nakłady inwestycyjne⁴⁵ ponoszono m.in. na zakupy maszyn i urządzeń oraz ich modernizację i remonty, wykonywanie i modernizację wyrobisk oraz teleinformatykę (w tym w ramach „Kopalni inteligentnych rozwiązań”) i nowe koncesje (złóże „Lubelskie Zagłębie Węglowe – obszar K-6 i K-7”).

Średnie zatrudnienie w Spółce w okresie objętym kontrolą wzrosło o 275 etatów (z 4635 etatów na koniec 2018 r. do 4910 na koniec I półrocza 2021 r.). Wydatki na wynagrodzenia poniesiono w kwotach: 442,6 mln zł (2018 r.), 491,5 mln zł (2019 r.), 493,8 mln zł (2020 r.) oraz 213,3 mln zł (I półrocze 2021 r.).

(akta kontroli tom I str. 684-697, tom II str. 526-789, tom III str. 2-379, 397-409, 414, 417, 422, 434-443)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków pokontrolnych.

⁴³ Sprawozdanie Zarządu z działalności LW Bogdanka S.A. oraz Grupy Kapitałowej LW Bogdanka za 2019 r.

⁴⁴ Wydajność, tj. wydobyte netto/pracownika spółki, uwzględniające średnie zatrudnienie w spółce, wyniosło: w 2018 r. - 1943 tys. ton/os., w 2019 r. – 1956 tys. ton/os., w 2020 r. - 1554 tys. ton/os., w 2021 r. (III kw.) – 1531 tys. ton/os.

⁴⁵ 455,3 mln zł w 2018 r., 400 mln zł w 2019 r., 606,7 mln zł w 2020 r. oraz 135,2 mln zł w I półroczu 2021 r.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Lublin, dnia 17 listopada 2021 r.

Kontrolerzy:

Katarzyna Zglińska
Główny specjalista kontroli państwowej

p.o. Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Szempruch

.....
Agnieszka Kałdunek
Główny specjalista kontroli państwowej

.....